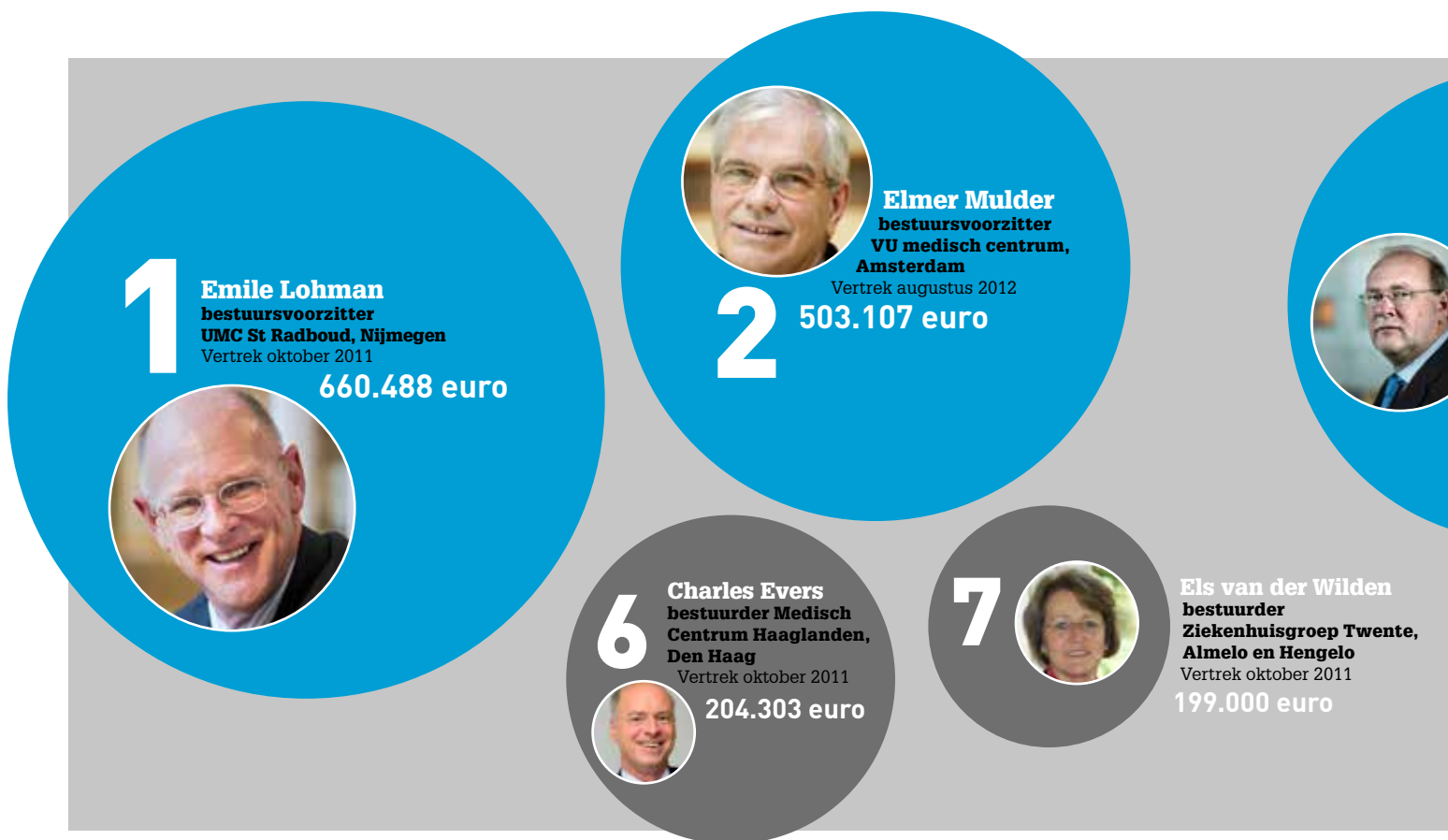

TOPINKOMENS

Mathijs Smit

m.smit@medischcontact.nl

ROOKGORDIJNEN MASKEREN VERTREKREGELINGEN ZIEKENHUISBESTUURDERS

Gouden handdrukken weer in de lift

Uit ons jaarlijkse overzicht van vertrekpremies aan ziekenhuisbestuurders blijkt dat de invoering van de Wet Normering Topinkomens voorlopig nog geen einde aan het fenomeen heeft gemaakt. De vertrekpremies vertonen zelfs een opwaartse beweging.

Om met de deur in huis te vallen: dit jaar bezet voormalig bestuursvoorzitter Emile Lohman van het universitair medisch centrum St Radboud in Nijmegen de eerste plaats van de jaarlijkse door Medisch Contact samengestelde ranglijst van vertrekpremies aan ziekenhuisbestuurders. Het 'geval Lohman' wijkt af van de meeste vertrekpremies, omdat de topman het ziekenhuis niet verliet als gevolg van mismanagement, een bestuurscrisis, of een vaag 'verschil van inzicht over het te

voeren beleid', zoals meestal het geval is. Lohman wordt algemeen gezien als een krachtige bestuurder die het academische ziekenhuis na de ernstige crisis rond de hartafdeling in 2006 weer op de rails heeft gekregen. In interviews en portretten werd hij afgelopen jaren bewierookt als een visionair, en vergeleken met Johan Cruijff en de profeet Mozes. Tijdens zijn zelfgekozen vertrek in oktober 2011 viel dan ook geen onvertogen woord. Voor het afscheidsfeest stuurde het ziekenhuis uitnodigingen in de vorm van een zakdoek, waarmee

3

Bert Bruggeman
bestuursvoorzitter
UMC Groningen
Vertrek juli 2012
minstens
400.000 euro

Marianne Lensink
bestuurder Medisch
Spectrum Twente, Enschede
Vertrek april 2012

325.000 euro

4

Frans Jaspers
bestuurder UMC Groningen
Vertrek december 2012
minstens
232.000 euro

5

Jan Coijmans
bestuursvoorzitter
Ommelander Ziekenhuis
Groep, Delfzijl en
Winschoten

Vertrek september 2011
minstens
149.717 euro

9**8**

Manon Velde
bestuurder Ziekenhuis
Bernhoven, Uden
Vertrek augustus 2012

150.860 euro

10

Eric Janson
bestuursvoorzitter
BovenIJ Ziekenhuis,
Amsterdam
Vertrek november 2011
135.000 euro

Lohman kon worden uitgewuifd, en de tranen over zijn vertrek konden worden gedept. Zijn *tour of duty* bij het Radboud werd kernachtig in drie woorden op de zakdoek samengevat: 'Goed voor Elkaar'.

Bezuinigingen

Maar toen dagblad De Gelderlander in maart van dit jaar onthulde dat Lohman een gouden handdruk van ruim 6 ton had meegekregen, verloor de 'Cruiff van het ziekenhuiswezen' veel goodwill. Lohman bleek na zijn vertrek ruim een jaar te zijn doorbetaald, formeel als 'adviseur op verlof'. Het 'Goed voor Elkaar' op de afscheidszakdoek van Lohman bleek voor een tweede uitleg vatbaar.

Dat Lohman goede dingen voor het Radboud heeft gedaan en dat het grootste deel uiteindelijk werd betaald door een aan de universiteit gelieerd steunfonds, maakte de maatschappelijke verantwoordiging over zijn vertrekpremie er niet

minder om. Intern ontstond vooral ophef omdat het ziekenhuis in het kader van bezuinigingen afgelopen jaren veel mensen had ontslagen. In de sociale plannen die Lohman met de vakbond afsloot werd matiging betracht vanwege de beroerde economische omstandigheden. Dat die matiging niet gold voor de bestuursvoorzitter, was moeilijk uit te leggen. Ook

minister Edith Schippers van Volksgezondheid sprak haar afkeuring over de regeling uit, en benadrukte dat deze 'in het huidige tijdsbestek' niet meer zou kunnen.

Commotie

De commotie reflecteert de toegenomen maatschappelijke verantwoordiging over vertrekpremies aan ziekenhuisbestuurders. Toen Medisch Contact twee jaar geleden begon met het samenstellen van deze ranglijst, was dat mede uit verbazing over de relatieve radiostilte rond het vertrek van en de gouden handdrukken voor ziekenhuisbestuurders tegen de achtergrond van de noodzaak voor goed bestuur en bezuinigingen in de zorg. Alleen als een ziekenhuis voorafgaand aan een bestuursexit al in het centrum van publieke belangstelling had gestaan, kwam een vertrekregeling soms in het nieuws. In de meeste gevallen werd de

zaak binnenskamers geregeld. Zelfs nu is dat vaak nog het geval.

Om het fenomeen in kaart te brengen, stelde Medisch Contact in 2011 voor het eerst een overzicht van de vertrekpremies samen. Vorig jaar werd de exercitie herhaald, mede om te zien of er trends waarneembaar zijn. Daarbij bleek dat het aantal bestuurders met een afkoopsom niet was afgenomen, maar dat de hoogte van de gemiddelde afkoopsom uit de top tien wel met bijna een kwart was gedaald. In een reactie op Kamervragen als gevolg van de publicaties benadrukte minister Schippers steeds dat zij de vertrekregelingen zou versoberen door de invoering van de Wet Normering Topinkomens (WNT). Deze wet beoogt niet alleen het voorkomen van te hoge salarissen aan bestuurders in de (semi)publieke sector waaronder de ziekenhuizen, maar begrenst ook de hoogte van afkoopsommen op een maximum van 75.000 euro. Begin dit jaar werd de wet uiteindelijk van kracht. Bij het opstellen van de derde 'top tien' waren wij onder meer benieuwd of de nieuwe wet al een schaduw vooruit heeft geworpen. Dat blijkt niet het geval.

ONTBREKENDE JAARSTUKKEN

Deze ziekenhuizen hadden hun jaarstukken een week na de daarvoor geldende deadline nog niet gedeponneerd, waardoor hun gegevens niet in het onderzoek zijn meegenomen:

- Elkerliek Ziekenhuis, Helmond
- Ziekenhuis Gelderse Vallei, Ede
- LangeLand Ziekenhuis, Zoetermeer
- Leveste Middenveld, Hoogeveen en Emmen
- Rode Kruis Ziekenhuis, Beverwijk
- Saxenburgh Groep (Röpcke-Zweers Ziekenhuis), Hardenberg
- Ruwaard van Putten Ziekenhuis, Spijkenisse
- Sionsberg/Pasana, Dokkum
- Slotervaartziekenhuis, Amsterdam
- Zuwe Hofpoort Ziekenhuis, Woerden

De top drie bestaat volledig uit oud-topmannen van umc's

Gevulde top tien

In totaal inventariseerden wij de bezoldigingsparagrafen uit de in 2013 gedeponeerde jaarverslagen van alle 89 ziekenhuizen of ziekenhuiscombinaties in Nederland, waar ruim tweehonderd bestuurders werken. Het onderzoek werd dit jaar bemoeilijkt door het feit dat een relatief groot aantal ziekenhuizen door administratieve, organisatorische of financiële problemen hun jaarstukken niet op tijd deponeerde bij het informatieloket CIBG van het ministerie van Volksgezondheid. Daarmee riskeren zij een boete van de Inspectie voor de Volksgezondheid.

Als gevolg van die te late deponering ontbreken in het onderzoek dit jaar de gegevens van tien van de 89 ziekenhuizen (zie *kader*). Daaronder zijn mogelijk ook instellingen die afgelopen jaar een afkoopsom aan bestuurders betaalden. Denk aan het Rode Kruis Ziekenhuis in Beverwijk, waar topvrouw Marianne Acampo moest vertrekken, nadat eerder was gebleken dat het ziekenhuis aan de rand van de afgrond stond. Of aan de eveneens wankelende zorgcombinatie Pasana/de Sionsberg, waar topman Christian Krappel afscheid nam. Maar ook zonder deze gegevens bleek dit jaar ruimschoots een top tien te vullen.

Opmerkelijk is dat de top drie dit jaar volledig wordt bezet door oud-topmannen van universitair medische centra. Onder de eerder genoemde Lohman van UMC Nijmegen staat ex-topman Elmer Mulder van het VU medisch centrum in Amsterdam. Mulder moest in augustus vertrek-

ken, nadat zijn ziekenhuis in opspraak was geraakt door televisiecamera's op de afdeling Spoedeisende Hulp en aanhoudende conflicten tussen artsen, die tegenover de inspectie werden verzwegen. Nummer drie op de ranglijst is voormalig topman Bert Bruggeman van het universitair medisch centrum Groningen (UMCG). Bruggeman geniet van een zogenoemde 'buitengewoonverlofregeling' die vergelijkbaar is met die van Lohman, maar niet half zoveel stof deed opwaaien. De omstreden vertrekregeling van topman Hans Büller van het Erasmus Medisch Centrum, die de Telegraaf begin dit jaar naar buiten bracht, is in ons overzicht niet opgenomen omdat hij pas afgelopen juni vertrok.

Dat ook grote en kleine algemene ziekenhuizen nog altijd gouden handdrukken betalen, blijkt uit de rest van de top tien. Daarop staan achtereenvolgens bestuurders van Medisch Spectrum Twente in Enschede, het UMCG, het Medisch Centrum Haaglanden in Den Haag, Ziekenhuisgroep Twente in Almelo, Ziekenhuis Bernhoven in Uden, de Ommelander Ziekenhuis Groep in Delfzijl en het BovenIJ Ziekenhuis in Amsterdam. Van twee bestuurders was de gouden handdruk te bescheiden om de top tien te halen, maar nog altijd hoger dan de grens van 75.000 euro, die sinds dit jaar onder de nieuwe wet geldt als de maximale vertrekpremie in de (semi)publieke sector. Het gaat om oud-bestuurder Frans Corstens van het universitair medisch centrum in Nijmegen (90.561 euro) en bestuurder Roderick Runne van het Ruwaard van Putten Ziekenhuis in Spijkenisse (82.000 euro). De laatste afkoopsom is overigens niet betaald, omdat het ziekenhuis failliet is gegaan.

Rookgordijnen

Ook dit jaar blijkt weer sprake van een variëteit aan rookgordijnen, waarmee de vertrekregelingen bij de ziekenhuizen met meer of minder succes aan het zicht van de buitenwereld worden onttrokken. Klassiek is het doorbetalen van salaris, waardoor een deel van de vertrekregeling niet onder het kopje 'ontslagvergoeding'

PRAKTIJKPERIKEL

TE BENAUWD

in de bezoldigingsparagraaf in de jaarrekening terechtkomt. Zo kreeg VUmctopman Mulder een ontslagvergoeding van 433.107 euro, maar ontving hij voor acht maanden werk evenveel salaris als in het volledige jaar 2011. Waarde van dat extraatje: zo'n 70.000 euro. In enkele gevallen is het doorbetaalde salaris zelfs hoger dan de ontslagpremie zelf. Zo werd Els van der Wilden na haar vertrek bij Ziekenhuisgroep Twente acht maanden doorbetaald. Dat kostte het ziekenhuis ruim anderhalve ton. De 'pure' ontslagvergoeding bedroeg nog geen halve ton. Door het doorbetalen van salaris gebeurt het ook regelmatig dat ziekenhuizen de publicatie in het jaarverslag een volledig jaar kunnen uitstellen. Zo vertrok bovengenoemde Van der Wilden in oktober 2011, maar bleef zij officieel in dienst tot juli 2012. Daardoor werd de vertrekregeling pas twintig maanden na haar vertrek openbaar. Bij ex-topman Eric Janson van het Amsterdamse BovenIJ Ziekenhuis duurde het bijna even lang voordat bekend werd dat hij met een ontslagpremie vertrok. In het verleden stond zo'n langdurig uitstel er vrijwel altijd garant voor dat de gouden handdruk de media niet haalde.

'Adviseurschap'

Vorig jaar namen wij voor het eerst de bijzondere stijlform van het 'adviseurschap' waar. Daarbij betaalt een ziekenhuis een vertrekkende bestuurder geen afkoopsom, maar houdt hem of haar op de loonlijst voor 'speciale projecten' of 'adviezen'. Ook op deze manier kan een vertrekregeling worden gemaskeerd. Dit jaar werd deze stijlform opnieuw in enkele gevallen gebruikt, onder meer bij nummer één Lohman. Daarbij valt vooral op dat de

In de dienst zie ik samen met mijn opleider een 79-jarige benauwde vrouw. Naar eigen zeggen is zij uitgebreid bekend met hartfalen. Zij had haar eigen huisarts al gebeld en op zijn advies een extra plastabletje ingenomen, wat duidelijk geen resultaat had. Bij onderzoek zien wij een tachypneusische en dyspneusische oudere dame met een saturatie van 95 procent, fors enkeloedeem en crepitaties over de basale longvelden. Op de vraag bij welke cardioloog zij zit, antwoordde ze: 'Tja dokter, ik had vandaag eigenlijk een afspraak bij hem, maar ik was zo benauwd, ik ben maar niet gegaan.' Ik heb patiënte toch maar verwezen naar betreffende collega.

Heeft u ook een perikel?

Stuur uw verhaal naar redactie@medischcontact.nl

toegekende bedragen fors hoger zijn dan vorig jaar. Verdeelden vier ex-bestuurders dankzij dergelijke regelingen vorig jaar nog ruim 5 ton, dit jaar gaat het om vier ex-bestuurders die samen bijna 1,4 miljoen toucheren. Het gemiddelde steeg van 130.000 euro tot bijna 350.000 euro. Het is interessant om te zien of dergelijke regelingen in de toekomst gebruikt zullen worden om het plafond in de Wet Normering Topinkomens te omzeilen. Het is immers de vraag of iemand die wordt betaald als 'adviseur' wel onder het gemaximeerde plafond voor vertrekregelingen valt.

Transparantie

Bij de samenstelling van de ranglijst werd eveneens duidelijk dat de transparantie over vertrekregelingen dit jaar paradoxaal genoeg is afgenomen door de invoering van de nieuwe wet, die salarissen en afkoopsommen moet beperken. In de voorgaande jaren moesten ziekenhuizen onder de Wet Openbaarmaking uit Publieke middelen gefinancierde Topinkomens (Wopt) alle beloningen boven de zogenoemde balkenendenorm in het jaarverslag opnemen. Daardoor werden vaak ook de vertrekpremies zichtbaar van niet-bestuurders en ex-bestuurders die al enkele jaren vertrokken zijn maar nog steeds een beloning ontvangen. Onder de nieuwe inkomenswet hoeven de ziekenhuizen de Wopt-gegevens niet meer te vermelden in

het jaarverslag. Daardoor ontbreekt dit jaar in ons overzicht voor het eerst het kader met de opmerkelijke vertrekpremies van niet-bestuurders bij ziekenhuizen.

Stijging vertrekpremies

Het onderzoek maakt duidelijk dat er in de aanloop naar de Wet Normering Topinkomens in elk geval geen drukkend effect is geweest op de hoogte van de vertrekpremies. Integendeel. De gemiddelde hoogte van de regelingen uit de top tien steeg met 29 procent, tot bijna 3 ton. Een deel van de stijging is ongetwijfeld te verklaren uit het feit dat vier vertrokken bestuurders langdurig in het bestuur van het ziekenhuis zaten. De gemiddelde zittingstijd van de vertrekkende bestuurders steeg van 3,9 jaar tot 8,9 jaar.

In het kader van de commotie rond Lohmans vertrekregeling liet minister Schippers de Tweede Kamer in april al weten dat zij geen stappen kan ondernemen zolang de afspraken in het arbeidscontract dateren van vóór de Wet Normering Topinkomens. Dat doet vermoeden dat het fenomeen van forse afkoopsommen aan ziekenhuisbestuurders zich nog zeker jarenlang zal manifesteren. ■

web

De top tien van vorige jaren en meer artikelen over afkoopsommen vindt u bij dit artikel via medischcontact.nl/artikelen.

De transparantie over vertrekregelingen is dit jaar afgenomen